

роботи студентів сприяє підвищення рівня підготовки майбутніх спеціалістів. Оволодіння навичками роботи з спеціальною літературою, систематизація отриманих самостійно знань, проведення досліджень та навчан-

ня правильно інтерпретувати результати мікробіологічних досліджень допомагає майбутнім спеціалістам швидше адаптуватись до професійної діяльності та виконання наукових досліджень.

Список літератури

Артемова Л.В. Лабораторні роботи як навчальне дослідження під час аудиторних занять / Л.В. Артемова // Вища школа. - 2012. - № 5. - С. 44-52.

Місце та роль самостійної роботи студента в кредитно-модульній системі організації навчального процесу / В. М. Ждан, В. М. Бобирьов, О. В. Шешукова та ін. / Медична освіта. - 2011. - № 2. - С. 52-54.

Модестова Т. Самостійна робота як складова педагогічної підготовки студентів магістратури / Модестова Т. // Вища школа. - 2012. - № 2. - С. 80-86.

Москаленко В. Ф. Простані шляхи удосконалення організації СРС / В. Ф. Москаленко, О. П. Яворівський, Л. І. Остапик // Медична освіта. - 2004. - № 1. - С. 10-12.

Мосула Л.М. Особливості організації самостійної роботи іноземних студентів в контексті кредитно-модульної системи при вивченні фармацевтичної хімії / Л.М. Мосула // Медична освіта. - 2012. - № 3. - С. 61-63.

Ніженковська І. В. / Особливості самостійної роботи майбутніх провізорів з дисципліни "Органічна хімія" в умовах болонської системи / І. В. Ніженковська, О. О. Глушаченко, О. І. Головченко / Медична освіта. - 2011. - № 4. - С. 53-57.

Організація роботи мікробіологічного гуртка на кафедрі медичної біології, мікробіології, вірусології та імунології / С. І. Климнюк, Л. Б. Романюк, Н. І. Ткачук та ін. / Медична освіта. - 2011. - № 3. - С. 92-94.

Осійчук М.С. Вплив євроінтеграційних процесів на розвиток вищої медичної освіти / М.С. Осійчук // Вища школа. - 2013. - № 2. - С. 9-13.

Самонавчання як мотиваційна складова якісної освіти / Л. Р. Шостакович-Корецька, В. В. Маврутенков, А. В. Чергінець та ін. // Вища школа. - 2011. - № 1. - С. 43-46.

Крижановская А.В., Бобир В.В.

ЗНАЧЕНИЕ И ОРГАНИЗАЦИЯ САМОСТОЯТЕЛЬНОЙ РАБОТЫ СТУДЕНТОВ НА КАФЕДРЕ МИКРОБИОЛОГИИ

Резюме. В работе обсуждается значение самостоятельной работы студентов для образовательной и практической деятельности студентов, развития их клинического мышления, качественного усвоения практических навыков. В статье автор делится опытом организации самостоятельной работы студентов на кафедре микробиологии.

Ключевые слова: самостоятельная работа, медицинская микробиология, медицинское образование.

Kryzshanovskaya A.V., Bobir V.V.

MEANING AND ORGANIZATION OF INDEPENDENT WORK OF STUDENTS AT THE DEPARTMENT OF MICROBIOLOGY

Summary. The article discusses the importance of independent work of students for educational and practical activities students develop their clinical thinking, high-quality mastering practical skills. The author shares the experience of the organization of independent work of students at the Department of Microbiology.

Key words: independent work, medical microbiology, medical education.

Стаття надійшла до редакції 25.10.2013 р.

Крижановська Алла Володимирівна - к.б.н., доцент кафедри мікробіології, вірусології та імунології Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова,; +38 0432 53-03-79

Бобир В.В. - д.мед.н., доцент кафедри мікробіології, вірусології та імунології Національний медичний університет імені О.О. Богомольця МОЗ України.

© Фоміна Н.С.

УДК: 616-084:614.254:614.253.4

Фоміна Н.С.

Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова, кафедра мікробіології, вірусології та імунології (вул. Пирогова, 56, м. Вінниця, 21018)

ОСВОЄННЯ ПРОФІЛАКТИЧНОГО НАПРЯМУ ДІЯЛЬНОСТІ В ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ СІМЕЙНОГО ЛІКАРЯ

Резюме. У статті розкриті проблеми вивчення актуальних питань з профілактики інфекційних захворювань студентами Вінницького національного медичного університету імені М. І. Пирогова. Показана недостатність годин, виділених на опанування методів асептики, антисептики, антимікробної терапії при підготовці сімейних лікарів. Запропоновані способи поліпшення якості навчання студентів заданими темами.

Ключові слова: медична освіта, сімейні лікарі, профілактика захворювань.

Вступ

Питання розвитку вітчизняної системи охорони здоров'я є одним із ключових завдань на сучасному етапі. Упродовж останніх років здійснюються системні кроки щодо реформування системи надання медичної до-

помоги населення. Головною метою реформ є поліпшення здоров'я населення, забезпечення рівного й справедливого доступу всіх громадян до медичної допомоги високого рівня якості.

Проведення реформ медичної галузі вимагає належного наукового супроводу, до чого необхідно залучити всі профільні кафедри вищих медичних навчальних закладів. Наукова робота вищих медичних навчальних закладів також має бути поєднана з процесами реформування медичної галузі. Наслідком отриманих результатів наукових досліджень, впровадження у клінічну практику сучасних принципів діагностики, лікування та профілактики повинна бути оптимізація діяльності профільних відділень лікувально-профілактичних закладів, зміна їхньої структури та переосмислення завдань [Богатирьова, 2013].

На сучасному етапі розвитку медичної освіти в Україні, який передбачає максимальну інтеграцію у європейський та світовий освітній простір, особливо важливим є питання адаптації та максимального наближення медичного університету у викладанні як окремих предметів, так і у застосуванні критеріїв оцінки знань студентів та роботи навчального закладу в цілому до аналогічних медичних університетів у Європі.

До вищої медичної освіти висувуються наступні вимоги: відповідність потребам галузі і суспільства щодо якості підготовки підвищення кваліфікації та кількості спеціалістів, ефективність, гармонія між традиційною освітою та інноваціями, конкурентоздатність на основі стандартів якості надання освітніх послуг та безперервність.

Міністерство охорони здоров'я України здійснило ряд заходів, спрямованих на підвищення рівня підготовки лікарів: запроваджені централізований державний контроль за якістю підготовки студентів та випускників медичної та фармацевтичної галузі за допомогою медичних ліцензійних інтегрованих іспитів "Крок-1", "Крок-2", "Крок-3"; подовжені терміни післядипломного навчання лікарів, створюються університетські клініки, запроваджені новий навчальний план на медичних факультетах, що базується на кредитно-модульних засадах.

Окрім того, вимоги сьогодення потребують підготовки спеціалістів на якісно новому рівні. Кожен випускник, пройшовши підготовку на додипломному та післядипломному рівні, повинен бути готовим до роботи для надання первинного або вторинного рівня медичної допомоги.

Саме тому підготовка лікарів загальної практики-сімейної медицини потребує оновлення програмних та навчально-методичних ресурсів з метою адаптації спеціалістів для роботи у первинній ланці, у сільській місцевості, забезпечуючи відповідний рівень знань та практичних навичок і умінь не тільки з невідкладних станів, хірургії, але й з питань профілактичної медицини, зокрема санітарно-освітньої та протиепідемічної роботи.

Мікробіологія, вірусологія та імунологія як базова навчальна дисципліна закладає основи для вивчення студентами загальної гігієни, епідеміології, патологічної фізіології, патологічної анатомії, імунології та алергології, інфекційних хвороб, внутрішніх хвороб, хірургічних хвороб, дитячих хвороб та інших клінічних дисциплін, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами,

формування умінь застосовувати знання з мікробіології, вірусології та імунології в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності сімейного лікаря.

Важливим питанням при роботі сімейного лікаря є впровадження методів профілактики інфекційних хвороб, адекватного та раціонального використання протимікробних препаратів при їх лікуванні. Призначення антибіотиків повинно бути чітко обґрунтованим. В останнє десятиріччя з'являються повідомлення про набуття клінічними збудниками інфекційних захворювань резистентності до антибактеріальних препаратів. Такі дані оприлюднюють практичні лікарі різних галузей медицини і науковці.

При аналізі роботи центрів первинної медико-санітарної допомоги часто є необґрунтованим призначення антибіотиків всім категоріям населення. В умовах широкого розповсюдження полірезистентних мікроорганізмів, які викликають ускладнення у пацієнтів, знизилась ефективність антибіотиків, можливість монопольного застосування. Це сприяє необхідності внесення коректив у стратегію і тактику профілактики і лікування інфекційних ускладнень у пацієнтів. Серед фахівців все більше лунають заклики до використання антисептичних препаратів у вогнищі інфекції. Доцільним є також комбінація антисептиків з антибіотиками, за рахунок потенціювання дії останніх.

Перше ознайомлення з методами профілактики інфекційних захворювань, протимікробними заходами, антисептичними препаратами та принципами їх використання студенти вивчають на кафедрі мікробіології, вірусології та імунології. В робочих програмах з мікробіології на змістовний модуль "Мікробіологічні основи антимікробної хіміотерапії" виділено 4 години лекційного матеріалу та 2 години практичних занять для студентів медичного, стоматологічного факультетів; 2 години лекційного матеріалу, 2 години практичних занять для студентів фармацевтичного факультету. Серед теоретичних питань, якими мають оволодіти студенти всіх спеціальностей наступні: асептика, антисептика, антисептичні засоби та матеріали; механізми біологічної дії антибіотиків на мікробну клітину, природна та набута стійкість до антибіотиків, принципи раціональної антибіотикотерапії, антибіотики, їх класифікації (за походженням та хімічною структурою), одиниці виміру антимікробної активності; методи визначення чутливості мікробів до антибіотиків, поняття про бактерицидну та бактеріостатичну дію, їх визначення; хіміотерапевтичні протимікробні засоби, їх класифікація за хімічною структурою, хіміотерапевтичний індекс. Звісно, що впродовж тих годин, які виділені на вивчення даного матеріалу студенти не можуть опанувати та оволодіти ним. Кількість тестових завдань передбачена банком ліцензійного державного іспиту "Крок-1" є недостатньою для мотивації студентів щодо вивчення антибіотиків та антисептиків.

Кафедри мікробіології, вірусології та імунології мають право вносити зміни до навчальної програми за-

лежно напрямків наукових досліджень, але мають виконати в цілому обсяг вимог з дисципліни за фахом підготовки за навчальними планами. Розуміючи важливість профілактичного напрямку діяльності у практиці сімейного лікаря, необхідність знань студентів з антимікробної хіміотерапії у майбутній спеціальності кафедра мікробіології, вірусології та імунології Вінницького національного медичного університету обрала тему науково-дослідницької роботи "Експериментальне, клінічне дослідження багатовекторності властивостей нових антимікробних засобів з використанням їх спрямованого транспортування (№ державної реєстрації О110U006916)", де основним напрямом наукової роботи є мікробіологічне обґрунтування та розробка нових антисептичних препаратів для лікування та профілактики інфекційних уражень різної локалізації.

При вивченні протимікробних заходів асептики та антисептики студентам запропоновано практичне ознайомлення з методами вивчення чутливості мікроорганізмів до антимікробних препаратів. Викладачі кафедри проводять порівняльну оцінку ефективності антисептиків, антибіотиків методом серійних послідовних серійних розведень у рідкому поживному середовищі. Студенти набувають практичних навичок щодо оцінки мінімальних бактеріостатичних та бактерицидних концентрацій протимікробних препаратів щодо дослідних мікроорганізмів. Самостійно проводять визначення чутливості мікроорганізмів до антибіотиків диско-дифузійним методом. Майбутні лікарі загальної практики-сімейної медицини оформлюють антибіотикограми та дають заключення щодо етіотропного використання різних антибактеріальних препаратів.

У 2013 році доцентами кафедри мікробіології складено більшість тестів з антимікробної терапії та профілактики інфекційних захворювань для поповнення бази даних державного медичного ліцензійного іспиту "Крок 1". Складені клінічно орієнтовані ситуаційні задачі, які стимулюють логічне мислення студентів щодо вибору антимікробного препарату. Успішне вирішення стратегічних завдань у контексті реформування галузі охорони здоров'я можливе завдяки поліпшенню якості підготовки медичних спеціалістів. З цією метою кафедрою мікробіології, вірусології та імунології Вінницького національного медичного університету імені М. І. Пирогова регулярно проводиться міжнародна науково-практична конференція "Актуальні питання стратегії, тактики застосування та дослідження антибіотиків, антисептиків, дезінфектантів", яка присвячена питанням застосування з профілактичною та лікувальною метою антибіотиків та антисептиків; експериментальному дослідженню антибіо-

тиків, антисептиків, дезінфектантів; сучасним дезінфекційним засобам. Окреме питання, яке винесено на конференцію це вдосконалення методик викладання мікробіології у ВУЗах МОЗ України. Щорічно у роботі конференції беруть участь провідні фахівці з України, академики Національної академії наук, члени мікробіологічних товариств, науково-педагогічний склад кафедри мікробіології, вірусології та імунології Вінницького національного медичного університету та інших ВНЗ України. Студенти, інтерни, магістри, клінічні ординатори університету, які беруть участь в конференції мають можливість заслуховувати наукові доповіді провідних фахівців у різних галузях медицини. На пленарних та секційних засіданнях заслуховують більше 40 доповідей з актуальних питань дослідження, застосування антибіотиків, антисептиків, дезінфектантів. Викладене вище сприяє здійсненню безперервної освіти на якісно високому рівні.

Отже, на кафедрі мікробіології, вірусології та імунології акцент навчання студентів змістився до систематизації, зіставленні, узагальненні та синтезу отриманих знань, вміння застосовувати накопичені навички у практичній діяльності лікаря загальної практики-сімейної медицини. Аналізуючи щорічні дані щодо неадекватного призначення антибактеріальних препаратів, зростання кількості резистентних штамів мікроорганізмів стає очевидним недостатність знань, засвоєних на студентській лаві, тому кафедра мікробіології, вірусології та імунології продовжує навчання лікарів інтернів, магістрантів, аспірантів. Необхідною умовою покращення якості підготовки фахівців медичного спрямування є впровадження в навчальний процес засад доказової медицини та сучасних стандартів надання медичної допомоги. Тому умовою безперервного професійного розвитку, починаючи із студентських лав, є обов'язкова участь у симпозиумах, конференціях, форумах, присвячених актуальним проблемам застосування протимікробних препаратів.

Висновки та перспективи подальших розробок

1. Основна роль вищих навчальних медичних закладів полягає у забезпеченні підготовки лікаря нової якості, який повинен бути насамперед готовим до роботи у первинній ланці системи охорони здоров'я. Важливим є впровадження профілактичного напрямку діяльності при підготовці лікарів загальної практики-сімейної медицини.

Пріоритетним напрямком є подальша модернізація навчально-методичного забезпечення навчального процесу з розвитком інтегративних технологій навчання.

Список літератури

Богатирьова Р. В. Основні завдання вищої медичної освіти у процесі реформування системи охорони здоров'я України / Р. В. Богатирьова // Медична освіта. - 2013. - № 2. - С. 5-8.	Визначення критерії якості в системі безперервного професійного розвитку лікарів та провізорів на основі концепції кредитів / Ю. В. Вороненко, А. М. Сердюк [та ін.] // Медична освіта. - 2007. - № 3. - С. 11-15.
	Вища медична освіта і Болонський процес : навч.-метод. та інф.-довідк. матеріали наради-семінару для

наук.-пед. працівників, аспірантів, магістрантів (17-19 січня 2005р.).
Частина I. - Київ, 2005. - С. 112-115.

Ковальчук Л. Я. Впровадження новітніх методик і систем навчального процесу у Тернопільському державному медичному університеті ім. І. Я.

Горбачевського / Л. Я. Ковальчук // Проблеми інтеграції української медичної освіти у світовий освітній простір : матеріали Всеукр. навч-

Фомина Н. С.

ОСВОЕНИЕ ПРОФИЛАКТИЧЕСКОГО НАПРАВЛЕНИЯ В ПРОЦЕССЕ ПОДГОТОВКИ СЕМЕЙНОГО ВРАЧА

Резюме. В статье раскрыты проблемы при изучении актуальных вопросов профилактики инфекционных заболеваний студентами Винницкого национального медицинского университета имени Н. И. Пирогова. Показана недостаточность часов, выделенных на освоение методов асептики, антисептики, противомикробной терапии при подготовке семейных врачей. Предложены способы улучшения качества обучения студентов данным темам.

Ключевые слова: медицинское образование, семейные врачи, профилактика заболеваний.

Fomina N. S.

THE DEVELOPMENT OF PROPHYLACTIC TREND IN THE PROCESS OF TRAINING OF GENERAL DOCTOR

Summary. In the article the problems of studying of actual problems of prophylaxis of infectious diseases in students of Vinnitsa N. I. Pirogov memorial national medical university. There was shown the lack of hours, allotted for mastering in methods of asepsis, antiseptics, antimicrobial therapy while training general doctors. The ways to optimize the quality of education students on these problems were proposed.

Key words: medical education, general doctors, prophylaxis of diseases.

Стаття надійшла до редакції 25.10.2013р.

Фомина Надія Сергіївна - к.мед.н., доцент кафедри мікробіології, вірусології та імунології Вінницького національного медичного університету імені М.І. Пирогова; +38 0432 53-03-79

© Жорняк О.І., Жорняк П.В.

УДК: 576.8:378.147

Жорняк О.І., Жорняк П.В.

Кафедра мікробіології, вірусології та імунології Вінницького національного медичного університету імені М. І. Пирогова (вул. Пирогова 56, м. Вінниця, Україна, 21018)

ДОСВІД ОСОБЛИВОСТЕЙ ВИКЛАДАННЯ КУРСУ МІКРОБІОЛОГІЇ ІНОЗЕМНИМ СТУДЕНТАМ

Резюме. У статті проаналізована специфіка організації навчального процесу у іноземних студентів, що навчаються на кафедрі мікробіології за кредитно-модульною системою. Доведено, що тестовий контроль є одним із оптимальних методів визначення рівня знань студентів. Він допомагає іноземним студентам адаптуватися в новому для них навчально-виховному та соціальному середовищі. Застосування тестового контролю знань потрібно використовувати у комплексі з іншими методами, лише тоді він буде повним та об'єктивним.

Ключові слова: кредитно-модульна система, іноземні студенти, мікробіологія.

Вступ

На сучасному етапі розвитку незалежної України відбуваються перетворення медичної галузі. Вхідження України до Європейського освітнього простору, перспектива приєднання до Болонського процесу підвищує попит на справжнього професіонала і надає нашій державі змогу поглибити відносини з іншими країнами. Однією з тенденцій розвитку сучасної освіти є її інтернаціоналізація, яка виражається в збільшенні кількості студентів, що здобувають освіту за межами рідної країни. Як свідчить статистика, приблизно двоє зі ста тих, хто навчається у вищій школі у світі, є іноземними студентами. Найбільший контингент іноземних студентів приймають США, Канада, Австралія, Франція та Німеччина.

До України щорічно на навчання приїжджає понад 40 тис. студентів з різних країн світу. У 2011р. в Україні навчалось 53,5 тис. іноземців. Отже, підготовка іноземних студентів має політичну, економічну та соціальну зна-

чуєність для країн, які надають освітні послуги, що виводить проблему створення особливих умов навчання для цієї групи осіб на державний рівень [Чжефу, 2013].

Одним з актуальних завдань у зв'язку з переходом до кредитно-модульної системи, яке стоїть перед викладачами вищих навчальних закладів на сучасному етапі при роботі з іноземними студентами, є впровадження нових сучасних технологій навчання, навиків для систематичного вдосконалення власної майстерності в умовах сучасного швидкозмінюваного світового наукового середовища. Удосконалення ефективності контролю, під час якого і оцінюють якість засвоєння знань - є головною умовою підвищення якості навчально-виховного процесу, а значить підготовки конкурентоспроможного медичного працівника, що зможе працювати за кордоном [Зіменковський та ін., 2009].

Мета дослідження. Обґрунтування застосування тестового контролю на кафедрі мікробіології, вірусології